

Otroka našla 200 zlatnikov

Sombor — Pri cestarjevi hiši ob cesti, ki pelje proti Somboru, sta se igrala 10-letna otroka Kata Carev in Džura Majoroš. V luknji, ki jo je izkopal traktor sta našla nekakšen zavitek, v katerem je bil star denar. Otroka sta si denar razdelila med seboj. Džura pa je denar takoj odnesel domov, kjer so starši ugotovili, da to še ni tako star denar, da bi ga lahko

obdržal otrok. Odnegli so ga v Beždan, kjer so ugotovili, da je denar zlat. Otroka sta našla preko 200 zlatnikov, ki so tehtali več kot kilogram in pol. Zlatniki so turške in italijanske lire, franki iz časa Napoleona III., romunske leje, madžarski forinti, grške drahme in belgijski franki. Najbrž lastnik tega »zaklada« ne živi več, zato bosta otroka dobila 15 odstotkov ocenjene vrednosti.

Martin Bohrmann živi

München — »Martin Bohrmann je živ!« S tem naslovom je izšla v ponedeljek popoldne posebna izdaja časopisa »Münchner Kurier«. O senzacionalni vesti v časopisu še ni podrobnih dokazov.

Dva posebna dopisnika tega časopisa, ki že več kot dve leti po raznih državah iščeta sled za zločincem »številka dve«, najožjim sodelavcem Hitlerja, sta se vrnila in takoj objavila v listu senzacionalno vest.

Istčasno se je izvedelo, da je tudi javno tožilstvo ZR Nemčije enakega mnenja. Frankfurtško tožilstvo je poklicalo sinova Martina Bohrmanna — 35-letnega Adolfa, katoliškega misionarja, ki se je pravkar vrnil iz Konga in Gerharda, 30-letnega šoferja. Tožilstvo je naprosilo brata, da pomagata pri iskanju očeta, toda po zakonu jima je dovoljeno, da pomoč odbijeta.

»Nisva popolnoma gotova ali je živ ali mrtev«, je bila njuna izjava. Medtem pa upajo in mislijo, da imata otroka še vedno veze z očetom, v torek pa so objavili vest, da razpisuje ZR Nemčija na-

grado 100.000 mark za tistega, ki najde Bohrmanna. Časopis »Münchner Kurier« piše, da je dokončno dokazano, da Bohrmann ni umrl takrat kot Hitler in da ni niti enega dokaza o njegovi smrti. V časopisu poudarjajo, da je način, kako se je Bohrmann skrivil pred »roko pravice«, največja prevara, ki jo je videl svet.

OZN z Kanadi?

V Kanadi proučujejo možnost, da bi premestili sedež Organizacije združenih narodov iz New Yorka v Montreal. Združeni narodi bi v izpraznjenih prostorih svetovne razstave v Montrealu našli zelo ugodne možnosti za naselitev. Nebotičnik organizacije v New Yorku je namreč že več let pretesen in v mestu ni mogoče najti ugodnih prostorov za tako organizacijo.

AFRIKI GROZI KRILATA SMRT

Afriki grozi napad. Gre za kobilice, ki po sedemletnem zatišju znova pretijo deželam Afrike. Alarm se je pričel že lani oktobra. Na 23 krajih v Indiji in Pakistanu so opazili ličinke kobilic. Iz oddaljenih krajev Omanskega primorja iz puščav Somalije in goratih predelov Etiopije so prispele podobne vesti. Opazovalci so poročali, da so v nekaterih predelih opazili jate kobilic, prave leteče oblake, široke tudi do dvajset kilometrov.

Posebni štab, ki zaseda v Londonu in pripada Združenim narodom, je opozoril splošno organizacijo za borbo proti kobilicam, ki je vanjo včlanjenih osem afriških držav in Francija, da nista ogroženi le dolna Nila in Sudan, temveč tudi Centralna Afrika.

Od leta 1957 do 1961 je organizacija uničila s svojimi akcijami ličinke kobilic na površini dveh in pol milijona hektarov. Od leta 1962. ji je uspelo ustaviti napade v raznih predelih Afrike in Azije. Znanstveniki, ki so spremljali njihove polete, so ugotovili tudi nekatere redne poti, po katerih se gibajo jate kobilic. Nekatere jate letijo iz Mavretanije do južnega Senegala, Gvineje in Slonokoščene obale. Toda opazovanja so pokazala, da so tudi odstopanja od tega »voznega reda«, tako da vedno ni mogoče storiti zaščitnih ukrepov za bor-

bo proti kobilicam. Tako se je pred nekaj leti zgodilo, da so se kobilice pojavile nad Malijem že v avgustu, čeprav so se kot so pokazala opazovanja, pojavile navadno nad to afriško deželo šele po prvem jesenskem deževju, v začetku oktobra.

Vsaka kobilica poje na dan količino zelenja, ki je trikrat težja od njene teže. Kakšen je »obseg« te požrelnosti, si najlaže predstavljamo, če upoštevamo, da srednje velika jata šteje tudi po nekaj milijard žuželk.

Slovenske popevke

V torek bo v Ljubljani velika zabavno-glasbena prireditve z naslovom Slovenska popevka 1965. Med slovenskimi popevkami, ki jih bodo peli naši najbolj znani interpretatorji zabavne glasbe, bomo izbrali najboljšo. Pri izbiri najboljših popevke bo glasovalo tudi občinstvo. Pri tej zanimivi izbiri bodo lahko sodelovali tudi Kranjčani. Zveza Svobod in prosvetnih družtev bo namreč organizirala v pionirski knjižnici v Kranju javno glasovanje. Posebna komisija, ki bo v stalni povezavi z Ljubljano, pa bo sproti sporočala rezultate. Tako bodo tudi Kranjčani pomagali izbrati najboljšo popevko.

Sibirski losi na jugoslovanskih tleh

Pred nekaj dnevi so Beljski gozdovi, znana lovišča med Dravo in Donavo, dobili nove stanovalce — 10 losov, ki so jih prepeljali iz Sibirije. Za sedaj se zadržujejo v ograjenem prostoru, ker jih še opazujejo strokovnjaki. Upajo pa da se bo ta impozantna sibirski žival popolnoma aklimatizirala na naših tleh in postala enakovreden član naše favne.

Edino vprašanje, na katerega ne vedo odgovoriti niti strokovnjaki, pa je, kako se bodo losi razumeli z domačimi jeleni, ki so mnogo manjši in šibkejši od sibirskih gostov. Vprašanje je tudi, če nove živali ne bodo poškodovale gozdov, ker jim je velika poslastica drevesna skorja.

Stevilka 22

5. junij 1965

TITO NA ČEŠKEM

Te dni je gost Češkoslovaške republike naš predsednik Tito, ki s tem vrača obisk češkemu predsedniku. Povsod, kamor je prispel predsednik republike so ga sprejeli nadvse pristrčno, saj Čehi spoštujejo in cenijo njegove kvalitete in prizadevanja, da se v svetu ohrani mir in sodelovanje med narodi.

ZLATA PRAGA
Ob tej priložnosti objavljamo kratko reportažo o Pragi, na katero so Čehi in Slovaki še kako ponosni.

Lepa je Praga z znamenitimi mostovi in mogočno Vltavo, baročnimi palačami in neizmernim bogastvom Hradčanov, švejkovskimi pivnicami in pristrčnimi ljudmi.

Prago skoraj vedno, ne samo v turističnih prospektih, imenujemo najlepše baročno mesto na svetu. Prečudovite palače od Hradčanov pa tja daleč do Vaclavskih Namesti, neštivilne male ovinkaste ulice, ki so še danes razsvetljene s plinskimi svetilkami, vse to so detajli žive zgodovine ne samo Čehov in Slovakov, temveč tudi ostalih sosednih narodov, in s tem vse Evrope.

Medtem pa vse te stavbe, palače, ulice, vsa ta stara zlata Praga, ovita v sivo patino davnine živi in se razumljivo izrablja. Čes z vsemi spremembami današnjega življenja, jo načenja in ruši. Z občasno pušča sledove po vsej Pragi. Da pa bi ohranili vso to lepoto pa potrebujejo stotine in stotine milijonov kron. Marširajo so sicer že pričeli z deli, da zavarujejo največje kulturno bogastvo v Evropi.

20-LETNICA OSVOBODITVE
Po vsej Češki se pripravljajo na veliko proslavo 20-

prav za tak tranzitni turizem. Obiskovalci navadno ostanejo v Pragi dva do tri dni, da bežno pogledajo to najlepše baročno mesto na svetu.

NOVA ZANIMIVOST

Med znamenitostmi Prage, vzporedno s Hradčani, od koder plapolja državna zastava, kajti tu je sedež vlade, je simbol mesta tudi Karlov most poln stoletnega razpoloženja — številni zvoniki in spomeniki prekriti s patino davnine. Most in obala Vltave sta ves dan polna fotoreporterjev, ki želijo v svoj popotni zapis dodati še to prečudovito podobo.

Obiskovalci pa ne fotografirajo samo mostu, temveč tudi novo zanimivost — galebe in vse mogoče vodne ptice od labodov do rac. Tisoči teh letečih prebivalcev daljnih severnih vod letajo ob obali Vltave. Postala jim je prijeten dom, kakor je tudi Praga prijeten dom mnogim Čehom.

Pogled na Prago s Hradčani

Da bi okrasili izložbo, so dekoraterji neke velike tokijske tovarne kruha prišli na originalno idejo. Iz kruha so napravili posnetek znamenitega portala iz Lübecka. Model te zgodovinske znamenitosti je narejen iz več sto kosov kruha in to tako lepo, da se mora ustaviti vsak mimoidoči.

Kralj Matjaž pod goro?

Pri nas govori povest o kralju Matjažu, ki spi s svojo vojsko pod goro in čaka na svojo Alencico. Tudi na Švedskem imajo takšno slovito goro, vendar ni namenjena za pravljice otrokom.

Ob glavnem mestu Stockholmu leži gora Alma. Na gori je urejen lep park, z nešteti stezicami.

Pod parki se skriva največja vinska klet v Švedski. Pod goro so vklesali v granit vinsho klet, ki sprejme 20 milijonov litrov žganih pijač in 17 milijonov litrov vina. Klet

Vlada z 80 ministri

Vsak nigerijski minister stane državo nič manj in nič več kot 30.000 ameriških dolarjev letno. Nigerija pa ima — 80 federalnih ministrov in dvakrat toliko še v štirih zveztnih državah. Skupni letni izdatki za ministre znašajo več kot sedem milijonov ameriških dolarjev.

Letos je predvideno, da bodo letni stroški za federalne ministre dvakrat večji kot so bili lani. Huda politična in ustavna kriza, skozi katero je morala dežela po spornih parlamentarnih volitvah kence prejšnjega leta, je bila odločilna za ceno vključevanja vseh političnih strank v vlado.

Premier Baleva vsekakor ni imel hvaležnega dela, ko je moral najti dovolj ministrskih foteljev, da bi zadovoljil tri glavne politične stranke, štiri zvezne države, tri večinske plemenske skupine in številne druge zahteve strankarskih in plemenskih prvakov. Ni bilo druge izbire, kakor da je nekateri ključne resore razdelil med dve ali celo tri stranke, tako da sedijo v kabinetu trije obrambni ministri in štirje zunanji ministri.

Rojstvo estetske kirurgije

V 15. stoletju sta dobila dva znanstvenika od papeža nalogo, da naredita anketo o vražjeverju. Njuna dognanja so kmalu dobila katastrofalne posledice za ves svet. V svojem poročilu »Malleus Maleficarum« sta dokazala, da ima vsaka ženska, ki ima zveze s hudičem, materino znamenje.

Tako se je pričel splošni lov na čarovnice. V nekaj letih je bilo na grmadih sežganih okoli 200.000 žensk. Nek sodnik je imel še poseben rekord, saj je obsodil sam kar 30.000 žensk.

Prav ta lov za čarovnicami pa je povzročil rojstvo nove kirurške veje — estetske kirurgije. Obeležene »čarovnice« so poizkušale odstraniti

to neljubo znamenje. Na vse načine so ga hotele odstraniti tudi iz najbolj skritih delov telesa. Za »operacije« so se koristile različne kisljine, razžarjeni noži itd. Se celo malim deklicam so moral starši odstraniti te madeže, pa čeprav jih je v tem času po splošnem mnenju čakala bolj »humana« usoda. Niso jih sežigali, ampak — obešali.

Ko se ob koncu 17. stoletja še ni dobila pohladil pepel številnih grmad, pa so si ženske že izmislile »znamenje« kot sredstvo za lepši videz obraza.

Klinopis in elektronika

V londonskem muzeju je zbranih okrog 1.300 odlomljenih kamnov s klinopisom, ki so jih našli pri arheoloških izkopavanjih na mestu nekdanjega Babilona. Že 80 let se trudijo znanstveniki, da bi razvozlati podobnosti s klinopisa, toda do sedaj je bil ves trud zaman. Glavna težava je v tem, da kamnov ne morejo sortirati, ker so bili napisani v različnih obdobjih nekaj stoletij pred našim štetjem.

Kot vse kaže, pa bodo ta problem časovnih obdobij le razrešili. Nek matematik je predlagal pomoč elektronskega računalnika. Skoraj vsi klinopisi vsebujejo namreč podatke o takratnem položaju planetov: Merkurja, Jupitra, Saturna, Lune in Sonca na nebu. S pomočjo računalnika bodo izračunali položaj planetov za vsa stoletja nazaj in s primerjanjem situacije na nebu sortirali kamne s klinopisi po »datumih« izdelave.

Tako bo znova moderna tehnika pripomogla k odkrivanju človekove zgodovine.

Slab spomin

»Tovariš doktor,« je rekel obupano že na vratih ordinacije, »morate mi pomagati!«

Počutil sem se počaščenega, da nekdo išče pri zdravniku pomoči in ne le nekaj dni bolniške, da bi opravil košnjo. Vljudno sem ponudil svojemu novemu pacientu stol in ga vprašal: »Kaj bo slabega?«

Pomencal je: »Čemu sem prišel k vam? Čakajte no, da se spomnim... Ah, da, vidite, tako mi je oslabil spomin, da mi ni več vzdržati... Morate me ozdraviti, tovariš doktor, pa naj stane, kar hoče! Režite, dajte injekcije, amputirajte, delajte za mano, kar vas je volja, toda vrnite mi spomin, moj ubogi, izgubljeni spomin...«

Pomirjevalno sem ga prekinil: »No, no, saj morda le ni tako hudo! Sodobna medicina dela čudeže. Česa si recimo ne morete zapomniti?«

»Ničesar!« je obupano zakrillil s prednjimi okončinami. »Denimo števil. Zdajle se na primer še natanko spominjam, da ste med mojim čakanjem vzeli preko vrste tri tovarišice, a čez pol ure pri vseh nebeških priprošnjikih ne bom vedel, ali so bile tri ali štiri ali celo pet...«

Se možakar norčuje? sem za hip pomislil, a že me joglel na njegove zbegane mrzlične oči prepričal v nasprotno. Blago sem dejal:

»To ni nič posebnega! Poznam čisto normalne ljudi, ki si ne morejo zapomniti veliko bolj okroglih števil kot so tri, štiri in pet. Skoraj vsakdo, ki mu posodim natanko jurja, pozabi nanj, in ko smo lani na sestanku krajevne skupnosti vprašali blagajnika, kje je milijon, namenjen za rekreacijo, je tako debelo gledal, kot če bi ga vprašali, koliko nog ima avstralska striga. Še zdaj se tega ne more spomniti, čeprav smo mu brž dali možnost in priložnost, da lepo na var-

nem in hladnem le o tem razmislija...«

Me je možakar sploh poslušal? »Tudi imen si ne morem zapomniti!« je hripavo gnil svoje. »To je pekel, tovariš doktor! Povejte mi, da ste Jože, pa vam bom že čez pet minut rekel Janez...«

»Malenkost!« sem se mu zasmejal. »Ko sem bil že fant, sem znal napraviti čudovito godljo iz imen. Franci ki sem rekel Tončka, Tončki sem šepetal Lojzka, Lojzki sem pisal »Draga Angelca...«

Zdaj sem postal že rahlo naveličan. Celo posumil sem, da je možakar morda navsezadnje le simulant, ki so se mu poredile sline po bolniški, topliacah, invalidnici, kdo bi ga vedel, po čem! Zato sem malce nejevoljno odvrnil:

»Takah primerov je nič koliko, dragi tovariš! Odkar sem na sestanku javno kritiziral našega čefa, je tudi mnogim mojim znancem opešal spomin in mnoga obraza kar ne morejo prepoznati, kadar se srečamo na ulici. — Zdi se mi, dragi tovariš, da ni vaša bolezen nič posebnega in vam bom...«

Z eno roko je že segel po bloku z recepti, da bi mu napisal, kako nedolžno pomirjevalno sredstvo in se ga znebil, ko se je možakar še enkrat roteče potožil:

»Tovariš doktor, verjemite mi, da imam spomin kot rešeto! Glejte, v čakalnici sem poslušal to in ono, pa slišim ljudi, da se menijo o letošnji turistični sezoni in kako se nam zopet obetajo stare napake iz lanskega leta, a naj sem še tako napejal svoj spomin, nisem se mogel spomniti niti ene coklje, ki naj bi zavirala naš turizem...«

To mi je bilo dovolj za dokončno sodbo! Nemudoma sem poklical rešilni avto, kajti kdor ne vidi tako velikih polen na naši turistični poti, da bi se še mamut spotaknil ob nje, ta je bolan, hudo bolan... V. N.

Matura pred vrati

Da, kadar je matura pred vrati, takrat nastanejo razne težave. Medtem, ko ta ali oni študent napenja za učenjem svoje moškega za uspešen zaključek svojega študija, pa se po uradih, pisarnah za trenutek ustavi redno delo, kajti tanki, debeli, dolgi prsti stričkov, tetk, tajnic, administratorov z vso hitrostjo skačejo po tipkah pisalnega stroja, iz katerega vsako minuto prifrči popisan list maturantske diplomske naloge za njihovega ljubljencega — študenta. Prav gotovo je, da taki pomoči »Zlahte« nihče ne nasprotuje, niti ni nihče »sovš«, ker vsi vemo, da je matura prag zrelosti, ki ga nekateri prestopijo, nekateri pa nikoli.

Če se spomnimo, si se včasih moral za maturo »sfejst« pripraviti. Vse predmete si se moral naguliti, da si potem pri maturi na vprašanje komisije zdrdral svoje znanje, kakor »lajer kosten«. Dandanes je seveda vse to bolj »ajnfah«. Izberes si za diplomsko tako temo, ki ti je najbolj všeč. To temo se naučiš potem tako močno na pamet, da jo pred komisijo zdrdras, kakor brzostrelka, no in če k svojemu besednemu zakladu prideneš večje število tujih besed, pa vmes še kakšno slovnično besedo iz slovenskega novega pravopisa, potem ti je uspeh mature zajamčen. Zato ni nič čudnega, če po uspešno opravljeni maturi

maturantje priprno na gumbnico rdeč nagelj in s pesmijo »Ce študent na rajžo gres veselo zakorakajo novemu življenju nasproti. Ta ali oni si pomaga za nadaljni študij z različnimi štipendijami, ki jih mu nudijo občine, podjetja, veliko pa jih je, ki se ne morejo odločiti za nadaljnji življenjski poklic. No, ker sem tak človek, da vedno rad pomagam, bi tudi sedaj pomagal z nekaj nasveti tistim, ki še niso čisto na jasnem ali naj še študirajo, ali ne. Kajti vsak poklic ima dobre in slabe lastnosti, to pa je razvidno iz naštetih primerov:

ZDRAVNIK je človek, ki preštudira vso znanost medicine, pozneje pa se zaposli kot zdravstveni referent na socialnem oddelku.

SLAVIST je človek, ki govori čisto slovenščino, večkrat

pa je zaradi tega kaznovan, ker mora poslušati raznovrstne referate, zabeljene s tujimi besedami.

URBANIST je človek, ki se po dokončanem študiju ukvarja z »urbanizmom«, ne dovolji zidanja brez urbanističnega načrta, sam pa si privoščil »črno gradnjo lastne hiše«.

FIZKULTURNI UCITELJ je človek, ki nima sreče, da bi postal zvezni trener, ima pa veliko možnosti, da zaradi gibčne hrbtnice postane netakar ali kakšen drug funkcio nar.

FILOZOF je človek, ki zaradi znanja tujih jezikov ne more dobiti mesta pri turizmu, zato ga največkrat vidimo v plesnem ansamblu kot trobentača. Lahko je tudi ta petnik, ker »fila zofes«.

Grego

Zapoznala reakcija na »kričačev

GLASBA

osvaja Beograd

Stranica! In to v Domu sindikatov! Prvič v zgodovini so na ta oder priletela med drugim tudi — jaja! Konferans je je zaprosil žirijo, da preskine to »kulturno prireditve«.

To se je zgodilo 21. aprila na svečani akademiji TVD »Partizana«. Mladinski zbor »Ivo Lola Ribar« je moral zapustiti akademijo. Povsod v svetu so jih z navdušenjem sprejemali, a domače »občinstvo« ni moglo zdržati do kome. Pričakovali so nastop ansambla električnih kitar »Zlati fantje«.

Podobne »prireditve« so se v zadnjem času že večkrat ponovile. Kaže, da grejo mladi Beograjčani v kovaku s svetom in modo. Naj žive

Beatles! Če že ne moremo pozdraviti njih, pa dajmo vsaj njihove »nadomestnike«. Nekakšno takšno geslo si lahko zamislimo ob zadnjih dogodkih.

Eden prvih incidentov se je zgodil lansko leto v oktobru v Domu kulture »Vuk Karadžić«. Po končani prireditvi beograjskih »električnih orkestrrov so ostala v dvorani razbita okna in polomljeni sedeži...

V začetku letošnjega leta se je položaj ponovil na popoldanski matineji »Silhuete«. V strahovit pretep je morala poseči ljudska milica. Enako je bilo v Domu kulture »Bratje Stamenkovič«.

Vse uprave dvoran, kjer so se odločili za te »koncerte« so za naprej prepovedale podobne prireditve. Višek dosegil izgredi na »Olimpiadi znanja«, ki sta jo organizirala poslovna komisija mestnega komiteja in redakcija mladinskega lista »Srečanje«.

Dvorana je bučala od vzkljkov! Med občinstvom so se oglašale trobente, zvižgi, piščalke! Poleg starih pokrovk so »koncertom« prisostvovali tudi harmonike! Med »instrumenti« so bile celo ure — bučke!

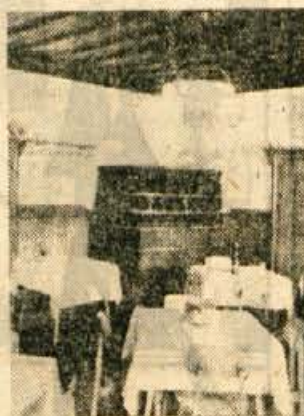
Stiri takšne prireditve so potekale v podobnem vzdušju. Publiki je verjetno bolj všeč, kot pa sama glasba, saj se izvajalcev skoraj ne sliši. Upamo, da to ni zopet kakšna nova vrsta kooperacije med izvajalci in občinstvom! Upamo, da nas ne bi smel prevzeti občutek zaostalosti, ker se pri nas še ne vidi kaj podobnega!

Preddvor središče turizma v kranjski občini

Jezero Črnava vabi

10 km oddaljena leži v smeri Kranj-Jezersko, idilična vas Preddvor s hotelom Grad Hrib. Pred vojno znano »mirno« letovišče je bilo v zadnjih letih nekoliko pozabljeno. Izginili so samotni inozemci, ki so se nekdanj sprehajali po mirnih gozdovih. Marsikaj se je izpremenilo...

Marsikaj se je izpremenilo, a ostal je čisti gorski zrak, ostale so večne mogočne gore nad temnim jezerom, ostal je starinski grad, ostala je

Prijetno urejena noiranjost

narava, ki še sedaj privablja številne občudovalce lepote.

Leta 1963 je podjetje »Central« iz Kranja prevzelo poslovno enoto »Grad Hrib«. Hotel je imel v tem času 17 postelj, z neurejeno kuhinjo in sanitarijami. Začelo se je mrzlično preurejevanje starega gradu. Danes razpolagajo s 70 ležišči, z 200 sedeži v šestih gostinskih sobah, na vrtu je okoli 300 sedežev.

»Grad Hrib« vabi domače in tuje obiskovalce. Jezero Črnava in Preddvor se prebujata iz svojega sna. V privatnih sobah je na razpolago že okoli 130 ležišč, a še vedno se prijavljajo novi interesi za ureditev sob.

Vsa dosedanja dela pa pomenijo šele začetek gradnje turističnega centra v Preddvoru. Lepa lega in bližina zaledja (Kranj, Ljubljana) ter velik interes tujcev za kraj, kar sili, da Preddvor postane središče turizma kranjske občine.

Velik problem je dolgo predstavljalo jezero. Zgodilo se je, da je poleti ali pozimi jezero nenadoma odteklo. Tedaj so imeli skrbni turistični delavci polne roke dela. Treba je bilo naloviti ribe, da niso poginile, potrebno je bilo vsakokrat reševati, kar se je dalo. Načrti za »ozdravitev« jezera so že narejeni. Občinska skupščina Kranj je že objavila, da bodo začeli z deli. Podjetje »Central« bo postavilo kabine za kopalce, naredilo pomole v jezero in bife ob jezeru. Prav tako nameravajo urediti še vrsto drugih objektov, ki bi služili zabavi. Prostori za kegljanje, balinanje, mali golf in podobno, se bodo zvrstili ob neposredni bližini jezera.

Ob jezeru samem je zelo lep travnik, ki sam od sebe vabi slučajne izletnike, da se drugič vrnejo s šotori. Računajo, da bo tu prostor za približno 100 šotorov in parkirni prostor za avtomobile.

Veliko je zanimanja tudi za ribolov. Podjetje »Central« poizkuša doseči, da bi bil ribolov v jezeru dovoljen čez vse leto. Sami nameravajo skrbeti za zarod. V Gradu Hrib že sedaj izdajajo dovolilnice za ribolov.

V Preddvoru nihče več ne dvomi, da bo njihov kraj postal kmalu znan letoviški center. Turistično društvo bo v teh dneh odprlo novo recepcijsko pisarno v kulturnem domu. Vsi prebivalci se navdušujejo nad zamisljivo. Ko sem srečal nekoga majhnega fantka, mi je brez obotavljanja zagotovil, da bo Preddvor kmalu znan »po celi Jugoslaviji«.

V načrtu pa je že tudi zimska sezona. Neposredna okolica nima sicer smučarskih terenov, ki bi bili primerni za vrhunske smučarje. Vendar to ni nujno za zimski turistični center. Odlični tereni za manj zahtevne smučarje v bližini bodo že to zimo dobili vlečnico. V bližini so tereni za sankanje, a na samem jezeru bodo uredili drsališče. Ob smučarskih terenih pa bodo zgradili tudi malo skakalnico, da bodo prišli na račun tudi ljubitelji tega atraktivnega športa.

V letošnji sezoni so že začeli prihajati prvi gostje. Z agencijo Hotel Plan iz Holandije so sklenjene pogodbe za 45 ležišč za 155 dni. Vsakih 14 dni se menjajo skupine. Posamezne domače in tuje tura-

Pogled na del gradu

cije imajo rezervirana manjša številna ležišča, tako da je hotel že sedaj skoraj popolnoma zaseden.

Zanimivo je spremljati razvoj tega turističnega centra. V Gradu se zbirajo zaključene družbe, tu srečujemo slučajne izletnike, planinci, ki se vračajo z gora, se ustavljajo v prijetnem domačem gostišču.

V posebnih sobah, ki jih ima gostišče za izredne prilike, se je že večkrat slišala slovesna pesem Gaudemus igitur... Mladi maturanti se tu poslavljajo od šole in se kasneje zopet vračajo na različnih obletnicah. Vsi pojejo Gaudemus, vsi pojejo, da odhajajo, a vedno se še vrnejo.

Stari grad je slovesen v svoji novi obleki. Njegov prijazni izgled priča o tem, da je zadovoljen, ker se gosti vedno vračajo.

P. Colnar

Najmanjša žarnica

Ameriška tovarna »Kay Electric« je izdelala najmanjšo svetlobno žarnico na svetu. To mikrominiaturno svetilko meri v prerezu samo 0,8 mm in je dolgo komaj dva milimetra. Tehta 28 mg, a žarilna nit je petkrat tanjša od človeškega lasu. Dimenzije nove žarnice so tako majhne, da jo lahko vdelažo v zarezo injekcijske igle. Porabi samo 3 mA električnega toka, toda njena svetilnost je do 10-krat večja, ker uporabljajo pri osvetljevanju zrcala.

Mikrominiaturno žarnico uporabljajo že zdaj v elektroni, optiki in medicini. Zdravniki z njo osvetljujejo notranjost srca za proučevanje krvnega obtoka, a denitni osvetljujejo z njo nekatera mesta v zobovju. Posebno široko uporabo je našla žarnica pri vgrajevanju v elektronske in fotoelektrične naprave.

Mraz v zgornjem sloju atmosfere

Meteorološki inštitut stockholmske univerze je objavil nekaj zanimivih meteoroloških podatkov. Registrirala jih je lani iz Kronogarda na Laponskem izstreljena raketa. V višini 84 km je izmerila temperaturo — 143°C. To je najnižja temperatura, ki so jo kdaj izmerili na prostem.

Hkrati s tem podatkom so ugotovili, da se v zgornjih plasteh atmosfere premika zrak s hitrostjo 40 do 88 km na uro v smeri vzhoda ali severo-vzhoda. V višini 88 km pa se obrne proti zahodu. V enem primeru je raketa izmerila hitrost vetra 200 m/s in to v višini 84 km. Samo 3 km višje pa je bil skoraj popolno zatišje.

Živali so slepe za barve

Razširjeno je mnenje, da biki ne marajo rdeče barve in da morajo tisti, ki so obloženi v kaj rdečega čimdlje od bika. Prav zato mahajo torej pred biki s plaščem kričače rdeče barve, da bi ga razdražili.

Natančni poskusi, ki jih je naredil na Münchenski univerzi zoolog Ducker, so pokazali, da je bik popolnoma neobčutljiv za rdečo barvo. V rdeči plašč ali obleko se zaletava zato, ker ga draži plapolanje tkanine. Do nepremičnih površin rdeče tkanine je bil popolnoma ravnodušen.

Ceprav je videti čudno, tudi psi, mački in mnoge druge živali ne ločijo barv. Konji, jeleni, ovce, svinje, večerice in kuče ločijo le neka-

tere barve spektra, na primer rdečo in zeleno. Možno je naučiti bizona, da razliku-

Odprte konzerve so nevarne

Pred kakimi 160 leti je pariški kuhar Francois Appert odkril na poziv Napoleona I., kako bi bilo moči, živila po segrevanju ohraniti v brez-zračnih pločevinastih škatlah. Okrog 1860 leta se je začela doba konzerv, ko so začeli industrijsko proizvajati konzerve. Dandanes moremo dobiti sleherno živilo v pločevinastih škatlah, saj takorekoč živimo »iz konzerv«. To pa ima svojo dobro plat. Ne le to, da moreš razna jedila naglo pripraviti; tudi to je neprecenljivo, da si tako lahko ohranimo vsa živila za nedoločeno dobo. Konservirana živila so brez bakterij, se ne pokvarijo

je rumeno ali modro barvo. V barvah se najbolj znajdejo opice, predvsem šimpanz.

in so skoraj kakor presna, čeprav so že več let stara. Vendar — eno je važno: brž ko kako konzervo odpremo in takoj ne zaužijemo njene vsebine, je konservirano živilo izpostavljeno vplivu kisika iz zraka in bakterijam, ki jih je zmeraj polno v ozračju, in živilo se pokvari, zlasti poleti. Posebno nevarne so odprte konzerve s kislimi omakami. Kislina se utegne spojiti s pločevino in okus je neprijeten. Zato je najbolje, da damo odprta konservirana živila v steklene ali porcelanaste posode in potem ravnamo z njimi kakor s svežimi jedili.

Po Prešernovih stopinjah

Pesnik in slikar

Splet prav nesrečnih naključij je torej hotel, da kamnogiški rojak Matevž Langus nikoli ni naslikal Prešerna. Stvar nam postane še bolj neumljiva, če pomislimo, da je prav Langus na stoterih svojih podobah ohranil toliko pomembnih, še več pa nepomembnih obličij tiste dobe, iz prve polovice in iz sredine preteklega stoletja. Delati pa bi slikarju gotovo krivico, če bi poslušali le inženirja Potočnika, ki je bil v svojem razočaranju kar ogorčen na Langusa, ker se ta ni odzval njegovemu pismenemu pozivu, naj pride slikat vsaj mrtvega pesnika.

Drugi vir (pripoved Lenke Tomu Zupanu, še neobjavljena) pa pravi, da je Langus prišel, a se nikakor ni mogel lotiti dela. Rekel je, da je Prešeren že tako izpremenjen, in bi to mrtvo obličje nikakor ne moglo biti podobno živemu. Zato tedaj Langus v Kranju pesnika ni slikal.

Tista druga misel, da slikar zato ni prišel, ker je bil menda na pesnika ljubosumen, brzčas ne bo prav držala. Res je imel Langus prelepo ženo, ki jo je Prešeren rad videval in ji pošiljal pozdrave. Tak dokaz lahko opazimo na koncu pesnikovega pisma prijatelju Čopu (13.2. 1832): »Gospo Langusovi poljubim roko.« Prešeren je to lepo gospo svojega prijatelja pač rad videl — kateri od normalnih mož pa bi se, spričo lepote in miline, obrnil proč? Vendar je vsaka drugačna misel napačna, saj je bila Langusova Ana roj. Wiedenhofer, čednostna in pobožna žena, lahko bi celo rekli, da kar preveč religiozna.

Da so bili taki in podobni sklepi sodobnikov in nekaterih poznejših raziskovalcev slikarjevih odnosov do pesnika zares zgrešeni, nam kar ganljivo izpriča naslednja plemenita Langusova gesta.

Prijatelji Prešernovi so v Ljubljani, že ob koncu novembra 1. 1848 zvedeli, kako slabo gre pesniku, da živi že kar v pomanjkanju. Tedaj je prav Matevž Langus dokazal, da bije v njem toplo prijateljsko srce. Zbral je v krogu svojih znancev petdeset goldinarjev, nekaj je prispeval tudi sam, in nesel ta denar bolnemu Prešernu v Kranj.

Pesnik se je spočetka odločno upiral, da bi denar vzel. Rekel je Langusu: »Vrni vsakemu, kar je dal!« A po daljšem slikarjevem prigovarjanju je Prešeren denar le zadržal, saj so vsakovrstne potrebe vsakdanjega življenja in stroški z boleznijo zrl iz vseh kotov nanj.

V Langusovo dobro moramo šteti tudi njegovo iskreno pripravljenost, da bi naslikal pesnikov portret. Bilo je to 1. 1837. Tedaj je Prešeren rad zahajal v Langusov atelje. Saj je prav tedaj nastajala

podoba Primčeve Julije, ki jo je slikar po naročilu njene matere portretiral. Vsakokrat, ko je Julija odšla, je pesnik pohitel v Langusovo delavnico in ves zavzet zrl v naslikani Julijin obraz.

Ko je bil ob koncu poletja portret gotov, je Prešeren izročil Langusu listič s sonetom, ki nosi v začetnicah posameznih vrstic slikarjevo ime in priimek. Vsebinska pa govori, kako je hodil pesnik gledat sliko, kakor hodijo romarji na Trsat in na Višarje, pa v daljno Španijo v Komposteljo in v Padovo na Laškem. Tako

Profil iz Langusove skicirke

je romal tudi pesnik k sliki izvoljene device, da bi uzrl »sled sence zarje onstranske glorie«. Prešeren se je ob koncu soneta Langusu nekako opravičil, zakaj je tolikokrat prihajal v njegov atelje: »Ukaz želj vleče v tvoje domovanje; srce obupa manj moré puščice, ur krajši tek, tem mišle prs zdihtvanje.«

Da res ni bil Matevž Langus tako brezbrizen in da se je zavedal, kako prav bi bilo, če bi smel Prešerna portretirati, zveemo tudi iz spominov Ernestine nezakonske matere. Da je slikar Langus pesnika večkrat nagovarjal, naj se da slikati, češ da »utegne biti njegov portret kedaj še jako dragocen«. Prešeren pa je slikarja šegavo zavrčal: »Slikal me boš tedaj, ko se oženim!« Tudi Ana je Franceta nagovarjala, naj se le da slikati. Pa jo je zavrnil: »Saj imaš mene živega. Po moji smrti pa boš imela moje otroke.«

Torej je stvar taka: da je Langus hotel, a se le Prešeren ni maral slikati. Dosti ljudi je takih še dandanes, ki jim ni do tega, da bi bila ohranjena njihova podoba. Celo pokojni arhitekt Plečnik je bil tak, da se ni hotel dati fotografirati. In če se še spominimo Prešernove matere Mine, kako je zavrnila sina Jurija, ko jo je hotel dati slikati: »Ne bom se dala slikati, ne! Stare babe so zmír grde«, potem stvari bolj razumemo.

Kako nemogoče se je zdelo prav do nedavnih let, da bi Langus res nikoli niti skiciral ne pesnika, je prav očitno iz dejstva, kolikokrat je bila reproducirana profilna risba iz

Langusove skicirke, kot Prešernova edina ohranjena podoba. Sele prešernoslovec dr. France Kidrič je to zmotno mnenje ovrgel in dokazal, da profil ni pesnikov pač pa slikarja samega... Vendar pa prav vsi poznavalci Prešerna še niso trdno prepričani, da to res niso pesnikove poteze. Ne morejo se sprijazniti z nesrečnim dejstvom, da smo ostali brez resnične, avtentične podobe, še iz časa Prešernovega življenja.

Kako nagajiv, a obenem prijazno ustrežljiv, je znal biti pesnik do slikarja, nam izpričuje tale drobna zgodbi-ca.

Nekoga dne, ko je Langus pravkar dokončal nagrobno sliko Ovsenikovih sinov, ki sta v rani mladosti drug za drugim umrila, je stopil v atelje Prešeren. Langus se je prišleca iskreno razveselil, češ, ravno prav si prišel, ker nujno potrebujem napis pod to sliko. Pesnik je bil takoj pripravljen ustreči, le to porédno vpraša: »Kakšnega pa hočeš, ajdovskega ali krščanskega?« Langus se zasmeji: »Ti si bil in ostaneš malopridnež!« Nato je šel Prešeren v sosedno sobo in že čez nekaj minut je prinesel ven napis, kakršnega si je želel Langus; seveda ne ajdovskega!

Toliko o slikarjevih stikih s Prešernom! A spregovorimo še nekaj prijaznih besed o Matevžu Langusu samem!

TRNOVA POT

Zanimiv pesnikov sodobnik in prijatelj, je bil rojen v Kamni gorici 9. septembra 1792, umrl pa je 20. oktobra 1855 v Ljubljani. Na svoji rojstni hiši, ki nosi številko 48, ima vzdano spominsko ploščo.

Ze kot desetletni deček je pričel služiti trd kovaški kruh ne le zase, pač pa tudi za družino, ki je zgodaj izgubila očeta. Žeblje je potem Matevž koval do svojega osemnajstega leta. Tedaj je nekega dne prišel po opravikih v Radovljico in tam videl, kako kako celovski slikar Schreibes poslika tamkajšnje graščino. Mladega kovača je zdaj vsega prevzela slikarjeva umetnost, saj je že kot deček s kredo in ogljem tako rad celovski slikar Schreibes dove. In ker se je hotel izogniti še dolgoročni in trdi službi v Napoleonovi vojski, jo je Langus iznenada potegnil v Celovec in se tamkaj zaposlil pri svojem znancu Schreibersu. Dogovorila sta se za šestletno učno dobo, a le s pogojem, da bo Langus opravljal tudi vsa domača dela in pomagal gospodinji. Tako je osemnajstletni mladenič z ozkim finim obrazom in kodrastimi svetlimi lasmi, postal ne le vajenec, pač pa tudi hlapčič...

S štirindvajsetimi leti kot izučeni soboslikar, dekorater, se je Langus vrnil v Ljubljano. Tu je garal noč in dan,

slikal sobe in hišne fasade, trdo stiskal vsak vinar — da bi le zbral toliko, za pot na Dunaj, na umetniško akademijo. Hotel je postati umetnik! Prav v tej trdni volji in hrepenenju po napredku, je lepota in zanimivost Langusove osebnosti.

Razočaran zve na Dunaju, d a je že prestar za sprejem na akademijo. Vendar so mu dovolili, da se je kot izredni študent udeleževal pouka. To mu je omogočil naš slavni ro-

Doba Primčeve Julije

jak slikar Franc Kavčič, ki je bil tedaj rektor dunajske umetniške akademije. Z Langusom je Kavčič le po slovensko govoril in tudi storil za svojega rojaka, kar je le mogel.

Na Dunaju je ostal Langus dve leti. Tu se je tudi seznanil s Prešernom. Vendar je hrepenenje po umetnostnih vzorih gnalo Matevža še v Benetke in Rim, da bi kopiral slike starih mojstrov, zlasti Rafaela. L. 1829 pa se je Langus, zdaj že pravi umetnik, vrnil v domovino.

Postal je znan in priljubljen ljubljanski portretist. Slikal je realistično, a vendar z določenim romantičnim nadihom, pač tudi glede na želje naročnikov. Prav po Langusovi zastugi imamo ohranjenih celo vrsto zanimivih obrazov iz one dobe, ko je romantika že prehajala v bidermajer. Bil pa je Matevž Langus prvi zares slovenski slikar, s prebujeno narodnostno zavestjo.

ANEKDOTE

Ko smo že nekaj povedali o življenju in delu Prešernovega sodobnika in prijatelja Matevža Langusa, moramo kar brz na dan še z mično anekdoto iz mladosti tega poslednjega baročnega slikarja na Slovenskem.

Poldrugo leto se je Langus učil umetnosti na akademiji v Rimu. Slikal je v glavnem po vzorih mojstrov; anatomijo in nauk o slogih pa je študiral v šoli.

Kardinal, ki je bil tačas (od 1824 do 1826) rektor rimske akademije upodabljaljočih umetnosti, je nekega dne povabil svoje slušatelje na pri-stavo, ki jo je imel v neki bližnji vasi. Tam so kmalu

pravkar koval žeblje. Langus v šali: »To pa znam tudi jaz! Kovač pa hud in takoj ponudi stavo. Tudi okoli stojajo študentje niso mogli verjeti, da bi njihov tovariš umel to težko rokodelstvo. Langus nato pristopi k nakovalu, prime kladivo in kar kmalu, le s par udarci, naredi dober žebelj. Kardinal, ki je stal med prisotnimi, zamrmra vase: »Ta žebelj ni bil prvi, ki ga je fant skoval!«

Seveda ne! Saj je bil Matevž Langus prav do svojega osemnajstega leta žebljarski kovač v Kamni gorici. Sele potem se je posvetil slikarstvu.

Na Breznici je za slavnit Kristianom (1756—1830) župnikoval Gašper Soklič. Možak ni bil znan le po tem, da ni maral v cerkvi ljudskega petja, pač pa tudi po silno močnem glasu. Njegov sonoren organ je menda tako odmeval, da je bilo slišati prav v Vrbo. To pa je skoro dva kilometra daleč!

Mož je bil sicer original in popolnoma nič gladek, če mu ni bilo kar prav. Nobenega se ni »soniral«. In tako je v njegovi cerkvi l. 1831 pčl novo mašo mlajši brat pesnika Prešerna Jurij Prešeren (1807 do 1868). Kakor pa je že navada, mora starejši duhovnik novinca pred oltar uvesti v mašniška opravila.

Slavnost je bila na vsakrj, polna cerkev je v srečni po- božnosti lhtela — tedaj pa se verniki zdrznejo. Gašper Soklič, ki je svojega farana Jurija uvajal, zabučji v gramskem baritonu: »Naj se gospod premicjont k men obepno, da se jih bo lahko ponokadilo. «Nerodni novomašnik je utonil v zadregi, verniki pa so se le s težavo zadržovali, da niso planili v smeh.

Se par drohčev o Tomu Zupanu! Mož, ki je tako rad imel vse, kar je bilo v zvezi s Prešernom, je vselej, kadar je prišel v zgodnjem poletju v Ljubljano, obiskalo grob pesnikove sestre Lenke (1811 do 1891) in ji trosil po gomili plodove rdečega kapčev- ja (ali trdoleske, po domače: škofove kapice).

Ko je Ernestina Jelovškova že živela in stanovala v ljub- naš, iskreni prešernoljubec pošiljal mesečne podpore s posredovanjem Jelice Lazar- jeve: »Kar malega moram na mesec storiti, vdejsvil bom. Kaže pa, da je Ernestina podedovala po očetu ponosnost, da ne prosijo!«

Za maturitetno nalogo si je Tomo Zupan — l. 1858 — zbral temo: »Prešern in Koseski.« Ze takrat, ko je bil Koseski na višku svoje slave, se je Zupan opredelil za Prešerna: »Za prvakom slovenskega pesništva mu pravega na stran postaviti ni moč. V daljši šele bode »se nam prikazal Jovan-Vesel Koseski.«

Meister je odprl usta in strmel v mladega moža.

»Morda ne z mojimi rokami, niti ne z rokami Carovnika ali Johnnyja Lenleya, toda če bi bil moj sum o tem, kar nameravate storiti, upravičen, in če bi nizkotnost, ki jo nameravate, tudi res storili in svoje načrte izvedli, potem, Meister, ste lahko popolnoma prepričani, da vas bom zgrabil jaz, če bi se to ne posrečilo Carovniku!«

Meister ga je nekaj časa gledal, nato pa se je prisilil k smehu. »Za vruga, saj ste zaljubljeni v Mary Lenley!« je vzkliknil in se začel hripavo smejati. »To je pa res najboljša šala, ki sem jo kdaj čul iz vaših ust!«

Alan je še vedno slišal porgljiv smeh, ko je že stopal po stopnicah navzdol in njegov odmev mu je zvenel po ušesih, ko je hitel po Flanders-Lane. Nato je poiskal znanega odvvetnika, ki je bival v Greenwichu in pogovor z njim ga je zelo pomiril.

42

Alan se je vrnil v službeno sobo in pogledal na uro. Za svoje opravke je porabil skoro dve uri. »Ali je bil Mr. Blis kaj tu?« je vprašal. Blis je izginil iz stražnice na skoraj ravno tako dramatičen način, kakor se je pojavil.

»Da, Sir! Bil je tu nekaj minut in je hotel videti enega izmed pripornikov tu v celicah,« je poročal Carter.

Alan je prisluhnil. »Kateraga?« je vprašal.

»Lenleya. Dal sem mu ključ.«

Kaj je zanimalo moža iz Scotland Yarda pri Johnnyju?

Alan je stal pred uganko.

»Oh — ali je ostal dolgo tam?«

»Ne, Sir — morda kakih pet minut.«

Medtem ko je Alan govoril, je zaslišal, da ga nekdo kliče.

Po hodniku, ki je vodil k celicam, je prihitel dr. Lomond.

»Kaj pa je?« je vprašal Alan.

»V katero celico ste vtaknili Lenleya?«

»Na številko 8 — prav na koncu hodnika,« je odvrnil Carter.

»Vrata so široko odprta in celica je prazna.« Carter je planil iz sobe. Alan je vzel v roke telefon. »Za vruga, Lomond, bojim se, da se bo spravil nad Meistra!«

V tem se je naglo vrnil Carter. »Res je pobegnili. Vrata celice in tista na dvorišču so odprta.«

»Pokličite takoj dva mojih ljudi, Carter!« je ukazal Wembury naglo, v tem pa je že tudi dobil zvezo z zaželeno številko.

»Scotland Yard? — Zvežite me s službujočimi!... Tu inspektor Wembury. Naslednje sporočite vsem policijskim stražnikom: Kdor bi naletel na Johna Lenleya, naj ga takoj aretiraj! Imenovani je ponoči pobegnili iz policijske stražnice v Flanders-Lane. Starost 27, visok 1,80 m, lasje temni, oblečen v obleko iz modrega kamgarna, brez pokrivala. Ubežnik je kaznjenelec na pogojnem izpustu. — Prosim, sporočite to takoj dalje. Hvala!« Odložil je slušalko in naročil stražniku, ki je bil medtem vstopil: »Vzemite kolo in se peljite do vseh stražnikov. Lenley je pobegnili. Opišite jim moža!« Drugemu policistu, ki je prihitel, pa je ukazal: »Pojdite v Malpas Mansions! Tam stanuje Lenley pri svoji sestri. Ne vznemirjajte mlade dame, če pa naletite tam na Lenleya, ga privedite s seboj sem!«

Torba pa je »rekla« mnogo obtežilnega. Prvo, kar je zagledalo luč sveta, je bila kasetka z denarjem. Sam še ni imel časa, da bi jo vrgel stran. Seržant jo je odprl, vzel iz nje debel šop bankovcev in ga položil na mizo.

»Kaj, saj to je vendar kasetka starega Meistra!« je prestrašeno in začudeno vzkliknil Sam Hackitt. »Le kako je ta prišla v torbo? To je skrivnost, kakor jih imate radi vi, Wembury! To bi si morali prihraniti za svoje zgodbe v nedelj-skih časopisih: Čudna in skrivnostna najdba kasete z denarjem!«

»Pri tem ni nič skrivnostnega,« je dejal Wembury. »Se kaj?« Srebrni kosi pribora so prihajali na dan, drug za drugim, kar je bilo spet zelo obtežljivo.

»To je pa smola!« je menil Sam filozofično. »Pokvarili ste mi najlepše medene tedne, na kakršne sem sploh kdaj lahko upal — vidite, to ste storili, Wembury. Kdo me je izdal?«

»Ime?« je uradno vprašal Carter.

»Samuel Cutbert Hackitt.«

»Stanovanje?«

Sam se je namuznil: »Buckinghamška palača.«

»Brez stanovanja! Kje ste delali v zadnjem času?«

»Kot sobarica! Ali veste, Mr. Wembury, koliko mi je dal Meister za zadnje štiri dni dela? Deset beličev! To je svinjsko nesramno! Za vse na svetu ne bi šel v tisto hišo — tam straši...!«

Zazvonil je telefon, Carter pa je vprašal: »Kaj, straši tam?« »Da, v Meistrovi sobi. Ravno sem nameraval odkuriti jo s temle tu, ko sem začutil — kako se je mrzla roka oprijela moje.

37

Čarovnik

Alan je otresal svoj mokri klobuk pri kamnu. »Ali ste prejeli kaka poročila?«

»Ne, Sir. Eden naših pijancev nam je delal hude preglavice. Moral sem telefonirati po dr. Lomonda, ki je zdaj pri njem. Da, še nekaj! Ali ste videli to med Lenleyevimi papirji? Našel sem šele potem, ko ste odšli.«

Z mize je vzel kartico in jo dal Wemburyju, ki je bral: »To je tisti ključ. Lahko takoj greste tja — če hočete. St. 57.« »To je Meistrova pisava!«

»Da, Sir,« je pokimal Carter. »In št. 57. je Meistrova last. Ne vem, kakšen vpliv bo to imelo na obtožbo proti Lenleyu.«

Wemburyju se je naenkrat odvalil težak kamen od srca, domislil se je vsega, kar mu je rekel njegov prijatelj advokat. »Končno vendarle je svetel žarek v svojo to grmado hudobij in spletk,« je rekel. »Zdaj bo prišlo vse na dan! Torej je vendar bilo tako, kot sem si mislil! Meister je moral biti zelo pijan, ko je to pisal — prva njegova napaka!«

»Kaj pa pravi k temu zakon?« Wembury sicer ni bil pravnik, dobro pa je vedel, da je bil Lenley aretiran na Meistrovem posestvu in če je Lenley šel tja s ključem, ki mu ga je dal Meister sam, potem to vendar ni bil vlom, Meister je bil lastnik hiše.

»Ali je bil ključ zraven?«

»Da, zraven.« Carter mu je dal ključ. Opremljen je bil z etiketo in na njej je bilo Meistrovo ime.

Alan se je globoko oddahnil. »Vse je v redu! In vendar sem vesel, da je Lenley tu. Če sem kdajkoli videl v očeh kogarkoli morilske namene, potem sem jih videl v njegovih očeh.«

Carter ga je vprašal nekaj, kar mu je že ves večer blodilo po glavi. »Pa vendar ni Lenley Carovnik?« Wembury se je zasmejal.

»Neumno vprašanje! Le kako bi bilo to mo- goče!«

Po odhodu obeh stražnikov se je začel Alan sprehajati po sobi gor in dol. To je bila za Meistra nova nevarnost. — V tem je prišel dr. Lomond in si hotel vzeti svoje stvari. — »Le kako, za vruga, je mogel pobegniti?« je oblikoval Alan svoje misli v besede.

»O tem pa imam jaz svoje nazore,« je odvrnil dr. Lomond. »Če spustite inspektorja Blisa preblizu kakemu priporniku, jo ta kaj lahko pobriše.« Po tej dvoumni ugotovitvi je zdravnik odšel. Na zadnjem koncu hodnika je moral počakati, da je šel mimo njega Sam Hackitt. — Toda Hackitt ni prišel prostovoljno, temveč v spremstvu policista in detektiva in civilu.

Alan je zaslišal znani javkajoči glas in okrenil glavo.

»Dober večer, Mr. Wembury! Le pogledjte, kako delajo z menoj! Zakaj ne ukrenete ničesar, da bi mi ne bili vedno za petami?« je vprašal s tresočim glasom.

»Kaj je spet?« je vprašal Alan razdraženo. V tem trenutku mu ni bilo prav nič do tega, da bi poslušal zgodbe o majhnih tatvinah.

»Naletel sem nanj v Deptford Broadway,« je javil detektiv, »in sem ga vprašal, kaj ima v torbi. Branil se je odpreti torbo in je skušal pobegniti, nato sem ga prijel.«

»Vidite, kako laže!« je ugovarjal Sam. »Govorite vendar po pravici in ne prisegajte po krivem pred svedoki! Rekel sem mu čisto preprosto: Če hočete imeti torbo, pa si jo vzemite! Tako je bilo!«

»Le mirno, Hackitt!« je ukazal Wembury. — »Kaj je v torbi?«

»Poslušajte!« je naglo vpadel Sam. »Vse vam bom povedal o torbi, kako je bilo! Če vam prav po pravici povem, sem jo našel. Ležala je ob zidu in rekel sem sam pri sebi: Pa bi le rad vedel, kaj je v njej — nič drugega!«

»In kaj je nato rekla torba?« se je zanimal skeptični Carter.

Mrzla! Mokra in ledeno mrzla kot roka mrtveca. Planil sem k oknu in skočil ven.«

Carter je pokrtil slušalko z roko.

»Atkins je pri telefonu, Sir — stražnik pred Meistrovo hišo. Javlja, da je šel Meister v svojo sobo. Atkins ne more dobiti od njega nobenega glasu.«

Alan je naglo vzel slušalko v roke. »Tu je Wembury. Ali ste v hiši?... Ne morete v sobo? Nobenega odgovora na klicanje? Ali je eno okno razsvetljeno? Ali ste prepričani, da je v hiši?«

Carter je zapazil, kako se mu je obraz spremenil.

»Kaj je? Carovnika, da so videli ponoči? Kdo? Čakajte, takoj pridem tja!« Odložil je slušalko.

»Sicer ne vem, v kakšni zvezi je tista vaša mrzla roka z mrzlimi nogami, Hackitt, toda šli boste z menoj v Meistrovo hišo! — Vzemite ga s seboj!«

Mr. Hackitt se je branil na vse kriplje, toda moral se je vdati. Wembury je potegnil iz žepa revolver, ga pregledal in spet vtaknil nazaj v žep, nato pa naglo stopil k vratom.

»Srečno, Sir!« mu je zaželel Carter.

Alan si je mislil, da bo res potreboval vso srečo, kar se mu je more nuditi.

43

Avto jim ni nič koristil — megla je bila tako gosta, da so si morali pot otipavati vzdolž vrtnih ograj in hiš. Na srečo je Alan, ki je vseeno videl malo bolje, prehitel doktorja. Pot ga je vodila po najhujšem predelu Flanders-Lane, kjer je policijska straža hodila vedno v dvojce.

Wemburyjeva žepna svetilka tudi ni mnogo koristila. Kazala je samo medel rumen madež v megli, nazadnje pa je celo ugasnila, bodisi, da se je pokvarila ali pa je baterija obnemogla.

»Kje ste doktor,« je vprašal Alan in zaslišal za seboj godrnjanje: »To je peklena greznica! Kje pa sem?«

Za razvedrilo

SAJ JIH NE BERE

Prijazen star gospod je vprašal majhnega dečka, ki je nesel pod pazduho velik kup časopisov: »Sinko, ali te toliki časopisi nič ne utrudijo?«

»Kje neki, saj jih ne breme!« je odvrnil dečko.

CIGAVE KOKOŠI?

Stari Bill iz Teksasa je prejel nekega dne anonimno pismo z grožnjo, da mu bodo zavili vrat, če ne bo nehal krasti kokoši. Vsebina ga je prizadela, zato je poiskal prijatelja in ga prosil za nasvet.

»Stvar je čisto preprosta: prenehati moraš krasti.«

Bill pa godrnja: »Pismo je vendar anonimno. Kako pa naj vem, čigave kokoši ne smem krasti?«

SAMO SE SEDEMNAJST MILIJONOV LET

»Čez sedemnajst milijonov let,« s temi besedami je zaključil predavanje znameniti astronom, »sonce ne bo dajalo nobene toplote in svetlobe več. Na zemlji ne bo več življenja.«

Med poslušalci se nekdo oglasi: »Kaj pravite, koliko časa bo še sijalo sonce?«

»Sedemnajst milijonov let.«

Poslušalec se olajšano zahvali: »Mislim sem namreč, da ste rekli samo še sedem milijonov let.«

»Pridi pome z bencinom. Ne vem, kje sem!«

POGOVOR Z ŽENO

»Oprostite, toda zelo se mi mudi.« Ze dvajset minut ste pri telefonu in spregovorili niste še niti besede!«

»Ampak tovariš, razumite me vendar, zgovorjam se s svojo ženo!«

SAMEC

Tomu: »Očka, kaj je to samec?«

Oče: »To je mož, ki je zavdanja vrednem položaju. Toda, lepo te prosim, ne povej tega mami, da sem ti to povedal jaz.«

In prav tu je moralo zrasti!

DVOGOVOR

Ona: »Poznam deklico, ki se je poročila s Kitajcem.«

On: »Le kako je mogla?«

Ona: »Bila je Kitajka!«

RAZLAGA

»Očka, kaj je to ekstravaganca?«

»Ekstravaganca je, če nosiš kravato, kadar imaš brado.«

STROGA KAZEN

»Pomislite, soseda, včeraj sem zalotila moža, ko je poljuboval gospodinjsko pomočnico! Toda ta šala ga je stala precej: kupiti mi je moral novo obleko!«

»In gospodinjsko pomočnico ste spodili?«

»Ne še! Potrebujem še nov klobuk...«

PLANŠARICA

Pepe je splezal na vrh gore. Z obvezano glavo se je vračal v planinski hotel. Prijatelj ga sočutno vpraša: »Lavinina?«

»Ne,« pravi Pepe, »planšarica.«

NIČ NOVEGA

Bogat Američan je na neko svojo družabno prireditev povabil tudi škofa. Vse navzoče dame so bile zelo razgaljene, in zato se mu je zdelo umestno, da se opraviči cerkvenemu dostojanstveniku. Toda škof ga je pomiril: »Nikar si zaradi tega ne delajte skrbi. Saj sem bil vendar dolga leta misionar v Afriki.«

PREVEČ ZAHTEVANO

Gospodinja je naročila hišni pomočnik, naj pri mesarju naroči močgance. Deklica se je pri telefonu zmotila in zavrela številko občinskega urada. Ko je nato izjavila svojo zahtevo, ji je na drugem koncu žice odgovoril ogorčen glas: »Kaj pa vam pride na misel! Tukaj vendar nimamo močgance!«

BIOLOGIJA

Priletna tetka je prišla na obisk.

»Tetka,« jo je ogovoril petletni Marček, »ali imaš kaj otrok?«

»Ne, moj dragec.«

»Tetka, kdaj jih boš pa kaj dobila?«

»Sploh jih ne bom dobila, Marček.«

»No, vidiš Metka,« se nato Marček zmagovalno obrne k svoji mlajši sestrici, »kaj ti nisem rekel: tetka je samec.«

KAR ZADEVA ROKOPISE

»No, stric Janez, in postal sem zdravnik. Kaj mi svetuješ za prihodnost?«

»Recepte piši kar se da nečitljivo, račune pa — kar se da jasno!«

BREZ BESED

V ZAMENO

V eni izmed številnih bitk kitajske meščanske vojne je bil ujet nasprotnikov general. Armada, ki ga je izgubila, je poslala parlamentarce in ponudila v zameno za generala štiri majorje.

Ponudba je bila hladno odklonjena.

»Pa dobro,« je predlagal nato vodja patrolje, »damo vam torej za generala štiri majorje in štiri poročnike.«

»Ne pride v poštev,« je odvrnil posredovalec nasprotnikov. »Na podlagi svojih navodil ne smem izročiti vašega generala za manj kot ducat doz konzerviranega mleka.«

ZACETEK JE DOBER

»No, kako napreduje vaš sin na medicinski fakulteti?« vpraša neka dama svojo znancko.

»Oh, zelo dobro,« ji odgovori, le-ta. »Zdravi že majhne otroke in postopoma bo prešel na odrasle.«

USODNO NAKLJUČJE

Neki povprečni pisec komedij je v družbi dramaturgov z zanosom izjavil:

»Rodil sem se natanko tisti dan, ko je umrl veliki Henrik Ibsen!«

Neki satirik pa je takoj pripomnil: »Kaj hočemo, oba dogodka sta brez dvoma usodna za svetovno dramaturgijo.«

SKOTSKA

V vlaku so se vozili dva Skota in en duhovnik. Nena doma je eden od njih zagledal v bližini šiling. Oba Skota sta vsak zase trdila, da sta ga zapazila prva in ga seveda tudi hotela obdržati.

»Dobi naj ga tisti,« je predlagal nekdo, »ki si bo izmislil najdebelejšo laž!« Tema pa je nasprotoval duhovnik. »To bi bila nezasišljiva predrznost in tega ne bom trpel. Iz mojih ust še ni bilo slišati laži!«

Po teh besedah sta skota sklonila glavi in mu izročila šiling.

»Ne, ta ni naprodaj. To je edini portret moje žene.«

Križanka

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24

VODORAVNO: 1. angleški filmski igralec ruskega porekla, eden od letošnjih nagradencev z Oskarjem (Peter Ustinov), 2. ameriški pevec, 3. morju, 4. ločilni veznik, 5. stara dolžinska mera, 6. glavno mesto portugalske pokrajine Alto Alentejo, 7. ploščica, 8. vrsta vrbe, 9. grški bog vetrov, 10. muza skega pesništva v grški mitologiji, 11. ime ameriške filmske igralke Parker

NAVPIČNO: 1. vrtna hišica, 2. važna začimba, 3. prireditev ali razstava, ki se prireja vsako tretje leto, 4. veznik, 5. francoski cesar in vojskovođa, 6. vzvišen prostor v gledališču, 7. najbolj razširjena tekočina, 8. osebni zaimek, 9. močno vzorčasta tkanina, 10. menično poročilo, 11. kratica za osnovna paritska organizacija, 12. varuh domnečega ognjišča pri starih Rimljanih, 13. oslovski glas.

RESITEV PREJSNJE KRIZANKE

VODORAVNO: 1. traper, 2. renome, 8. ime, 9. Dario, 10. B(rigitte) B(ardot), 12. Ptolemaj, 13. uradnik, 15. nart, 16. tra, 17. Ant, 18. les, 19. dukati, 20. Trajan.

Za naše žene

Sonce, voda, poletje

V kakšnih kopalkah se bomo kopale letos, je vprašanje, ki je kaj pogosto v dneh, ko že skrbimo za poletno garderobo ali se celo že odpravljamo na dopust. Kaj pa so pravilni izdelovalci kopalk za kopanje ženam, ki morajo obnoviti tudi ta del garderobe (čeprav čestokrat zelo majhen).

Kar takoj moramo povedati, da letos ni ničesar posebno novega. Najpomembnejše je, da kopalna obleka dobro pristoja osebi, ki jo nosi. Priporočljivo je, da močnejše žene sežejo po enodelnih kopalkah in če bodo našle še

črtaste, bodo tudi moderne. Bolj vitke pa bodo tudi letos segle po dvodelnih bikinijah ali pa se bodo odločile, da bodo nosile najmodernejše čipkaste kopalkke, ki jih je izdelala neka ljubljanska tovarna. Bikinijev je v naših trgovinah dovolj, toda manjka modernih rožastih vzorcev. Vendar pa bi priporočili le to, kar smo že povedali — dobro se pogledimo preden bomo odšle na plažo, da se morda le nismo preveč zredile in še hodimo v dvodelnih kopalkah. Le v okusni kopalki se bomo počutile udobno in res uživale na vročem soncu.

Kadar potujete z otroki

Odločili ste se, da se na dopust opravite z otroki. Pot bo dolga in da bo prijetnejša, vam svetujemo:

Potujete mirni! Poskusite pripraviti prtijago s čimmanj hrupa in nereda po stanovanju. Če se le da, jo uredite takrat, ko otrok ni poleg, ker se bodo ob pogledu na odprte kovčke navzeli živčnosti in bodo ponoči slabo spali.

Če kateri od otrok slabo prestaja vožnjo, mu dajte pred odhodom tableto za pomirjenje (navisan, aerosan). Storite to brez skrbi, ker mu prav gotovo ne bo škodovala. Če pa otrok dobro prenaša vožnjo, mu dajte pred odhodom lahko hrano. S polnim želodcem bo otrok lažje prenašal vožnjo po slabih cestah. Ne pustite, da otrok med vožnjo bere, ker to ni niti dobro

za oči, pa tudi povzroča slabost med vožnjo.

Otrok ne sprašujmo med vožnjo, če jim je dobro ali slabo. Če s svojimi vprašanji lahko povzročimo, da prično razmišljati o tem. Poskusite raje otroke zabavati. Razložite jim zanimivosti ob cesti, povejte jim skozi katere kraje se vozite. Tako jim boste preprečili dolgočasje in jih tudi umirili.

Če potujete z otrokom, ki je še vezan na igrače, vzemite s seboj njegovo najljubšo. Posebno ne smete pozabiti tiste, s katero otrok spi, ker bo na dopustu, v novem okolju in v drugačni postelji lažje zaspal.

Kratki nasveti vam bodo prav gotovo pripomogli, da bo počitek lepši.